

Riigikogu

Teie: 11.09.2026 nr 2-3/15-601

Meie: 30.09.2026 nr 1-9/1909-2

Vastuskiri riigikogu liikme kirjalikele küsimustele

Lugupeetud Riigikogu juhatus

Tänan teid Riigikogu liikme kirjaliku küsimuse edastamise eest. Selles tõstatato küsimusi koduses keskkonnas kukkunud inimeste abistamise töökorralduse kohta. Siinse kirjaga vastan esitatud küsimustele.

- 1. Milline on alates 1. septembrist kohaliku omavalitsuse konkreetne kohustus tööajal kella 9–17? Kas omavalitsus peab tagama inimese juurde kohapeale mineva töötaja või teenuseosutaja ning millisel õiguslikul alusel selline kohustus KOV-ile pannakse?**

Siseministeeriumi eesmärk koduses keskkonnas kukkunud inimeste abistamise küsimuses on, et abi oleks pädev ja professionaalne, vältimaks edasisi kukkumisi. Viimased kümme aastat on sellistele väljakutsetele sageli aga reageerinud relvastatud politseipatrullid. Mullu pea 600 korral. Kuid tegemist ei ole nende põhifunktsiooni ega pädevusvaldkonda kuuluva ülesandega.

Omavalitsuste poole pöördudes ei olnud meie eesmärk panna uusi kohustusi, vaid teavitada senisest tõhusamalt sotsiaalse abivajaduse juhtumitest, mis võivad vajada täiendavat olukorra hindamist. Misjärel omavalitsus hindab oma pädevuse ja võimaluste piires, kuidas abi korraldada. Tunnevad omavalitsused ju oma inimesi, kohalikke vajadusi, olusid ja võimalusi kõige paremini.

Just sel põhjusel palus Häirekeskus omavalitsustel edastada kontaktid, mille kaudu saaks teavitada juhtumitest, mis ei ole olemuselt kiirabi-, pääste- ega politseisündmused ning mille puhul seisneb inimese abivajadus hädaabikõnes edastatud info põhjal üksnes püsti aitamises.

Kontaktandmete olemasolul saab Häirekeskus võtta omavalitsusega senisest tõhusamalt ühendust ja teavitada võimalikust sotsiaalsest abivajadusest vastavalt sotsiaalhoolekande seaduse §-le 13. Samuti küsib päästekorraldaja, millised on omavalitsuse võimalused abi korraldamiseks. Nii väldime olukorda, kus sotsiaalse abivajadusega seotud olukorra lahendaja on vaikumisi relvastatud politseipatrull. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 sätestab, et omavalitsusüksuse ülesanne on korraldada vallas või linnas sotsiaalhoolekannet. Sotsiaalhoolekande seaduse § 5 kohaselt on elukohajärgne kohaliku omavalitsuse üksus kohustatud korraldama isikule sotsiaalteenuseid, vältimatut sotsiaalabi ja muud abi.

Eesti Linnade ja Valdade Liit juhtis tähelepanu sellele, et omavalitsustel puudub võimekus tagada ööpäevaringset reageerimist. Seetõttu tegi Siseministerium ajutise kompromisettepaneku, mille kohaselt võtab Häirekeskus tööajal esmalt ühendust omavalitsusega. Töövälisel ajal suunatakse sellised teated jätkuvalt vajadusel riiklikele operatiivressurssidele, ka neil puhkudel, mil telefonikõne sisu järgi ei ole tegemist politsei, pääste ega kiirabi sündmusega, sest abita ei saa inimesi jätta.

2. Kuidas peab KOV tagama sellistele väljakutsetele reageerimiseks vajaliku valmisoleku ja väljaõppe? Kes vastutab juhul, kui sotsiaaltöötaja läheb inimest püsti aitama, kuid sündmuskohal selgub, et tegemist on trauma, raske terviserikke või töötajale ohtliku olukorraga?

Kui hädaabikõnes ilmneb, et inimesel on tervisehäire, trauma või muu meditsiiniline probleem, edastab Häirekeskus teate otse kiirabile. Kohalikele omavalitsustele edastatakse teated üksnes nende juhtumite kohta, kus kõnes antud info põhjal puudub viide terviserikkele ning tegemist näib olevat üksnes inimese püsti aitamise vajadusega.

Kui sündmuskohal selgub, et inimesel on trauma, raske terviserike või muu terviseprobleem, tuleb helistada hädaabinumbri 112, et Häirekeskus saaks saata sündmuskohale kiirabi. Kui ilmneb oht töötaja elule või tervisele või vajadus korrakaitseks sekkumiseks, tuleb samuti teavitada Häirekeskust, kes edastab teate politseile.

Häirekeskus teeb otsuseid hädaabikõnes edastatud teabe ja kehtivate sündmuste menetlemise juhendite alusel. Juhendid on kehtestanud Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas kuuluv Terviseamet ning Siseministeeriumi valitsemisalas kuuluvad Päästeamet ja Politsei- ja Piirivalveamet. Kui sündmuskohal ilmneb uus teave, mida hädaabikõnes ei olnud võimalik tuvastada, kaasatakse vastava pädevusega teenistus.

Valmisoleku ja väljaõppe täpsem korraldus kuulub eelkõige sotsiaalvaldkonna ja kohaliku omavalitsuse korralduslike otsuste hulka.

Samas toon välja, et kiitmist väärt lahendusi on omavalitsustes juba olemas, teiste seas heaolumeistri teenus Narva ja Tartu linnas, häirenuppude süsteem Tallinnas ning pilootprojekt Tartumaa omavalitsustes. Usun, et ka need senised initsiatiivid on väärtuslikud valmisoleku ja väljaõppe hindamiseks.

3. Millised täiendavad kulud tekivad kohalikele omavalitsustele uue korraldusega ning kas riik eraldab nende kulude katmiseks täiendavaid vahendeid? Kui riigipoolset lisarahastust ei kavandata, siis millisel alusel eeldatakse, et KOV katab Siseministeeriumi algatatud töökorralduse muudatusega kaasnevad kulud oma eelarvest?

Koduses keskkonnas kukkunud inimeste abistamine on olemuselt seotud tervisealase või sotsiaalse abivajadusega ning ei kuulu Siseministeeriumi haldusalasse. Seetõttu ei ole Siseministerium pädev kujundama selle valdkonna teenusmudelit ega rahastuslahendusi. Rõhutan, et relvastatud politseipatrulli reageerimine koduses keskkonnas kukkunud inimeste abistamisele on olnud ajutine lahendus ega kuulu politsei põhifunktsioonide või pädevusvaldkonda.

Siseministerium on seisukohal, et võimalike pikaajaliste lahenduste, sealhulgas rahastamisküsimuste kujundamine peab toimuma eelkõige Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel

koostöös Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Eesti Linnade ja Valdade Liidu ning teiste asjaomaste osapooltega.

4. Siseministeerium on teatanud, et väljaspool tööaega jätkavad praegu reageerimist riiklikud operatiivteenistused – politsei, pääste või kiirabi. Kui kaua see ajutine korraldus kehtib ning milline on kavandatav püsiv lahendus pärast selle lõppemist?

Siseministeeriumi hinnangul peaks hiljemalt 1. jaanuariks 2027 olema kokku lepitud lahendus, mis võimaldab tagada professionaalse abi ka nendele inimestele, kes vajavad pärast kukkumist abi väljaspool tavapärasest tööaega ning kelle juhtum ei kvalifitseeru kiirabi-, pääste- ega politseisündmuseks.

Siseministeeriumi hinnangul peab püsiva lahenduse väljatöötamine toimuma eelkõige Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel koostöös Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Eesti Linnade ja Valdade Liidu ning teiste seotud osapooltega. Siseministeerium on valmis selles töös osalema ja oma kogemusi jagama.

5. Kes vastutab selle eest, et sõltumata inimese elukohast ja kellaajast jõuaks abi temani ka olukorras, kus ta ei vaja esialgse hinnangu järgi kiirabi ega politsei sekkumist, kuid ei suuda pärast kukkumist iseseisvalt püsti tõusta?

Häirekeskuse päästekorraldaja annab igale hädaabikõnele ohuhinnangu ning suunab teate sobivaimale ressursile.

Kui hädaabikõnes öeldu põhjal puudub alus kiirabi, pääste või politsei alarmeerimiseks, uurib päästekorraldaja esmalt, kas inimest saavad aidata lähedased, naabrid või teised kontaktisikud. Kui see ei ole võimalik, teavitatakse võimalikust sotsiaalsest abivajadusest kohalikku omavalitsust ning selgitatakse välja, millised on omavalitsuse võimalused abi korraldamiseks.

Kui abi ei ole võimalik muul viisil tagada, kaasab Häirekeskus vajaduse korral riiklikud operatiivressursid. Lähtume Siseministeeriumis põhimõttest, et inimene ei tohi abita jääda.

Küll aga ei nõustu Siseministeerium põhimõttega, et kodus keskkonnas inimeste abistamine, mis on olemuselt tervisealane või sotsiaalne abivajadus, on vaikimisi relvastatud politseipatrulli ülesanne.

Pean vajalikuks korrata, et Siseministeerium on pidanud seda ajutiseks lahenduseks, et sotsiaalse või tervisetaustaga väljakutsetele reageerivad relvastatud politseipatrullid, kellel puudub pädevus ja oskus lahendada sotsiaalseid probleeme või hinnata inimese tervise seisundit. Paraku on see ajutine lahendus kestnud kümme aastat ning kõik teised osapooled – Sotsiaalministeerium ning Eesti Linnade ja Valdade Liit – on teadnud, et selline töökorraldus ei ole kestlik ega aita professionaalsel viisil abivajajaid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Igor Taro
siseminister